

Original Article

Identifying the Impact of Political and Social Upheavals on Iranian Women's Sports Using Lorenz's Chaos Theory Approach

Reza Shajie¹, Kianoosh Shajei² , Majid Khorsandifard³

1. Assistant Professor, Payam Noor University, Alborz, Iran

2. Faculty Member of Sport Sciences, Binaloud Institution of Higher Education, Mashhad, Iran

3. PHD in Sport Management, Islamic Azad University, Mashhad Branch, Mashhad, Iran

Received: 17/02/2025, Revised: 13/03/2025, Accepted: 11/05/2025

* Corresponding Author: Kianoosh Shajei, Tel: 09369210108, E-mail: kianooshshajie@gmail.com

How to Cite: Shajie, R; Shajei, K; Khorsandifard, M. (2025). Identifying the impact of political and social upheavals on Iranian women's sports using Lorenz's chaos theory approach. *Research on Women's Sport*, 2(5), 43-58. In Persian.

Extended Abstract

Background and Purpose

Women's sports in Iran, as an integral part of the country's social and cultural fabric, have always been subject to the direct and indirect influence of political and social developments. Political and social turmoil-manifesting as instability, crisis, or major shifts in governance-can profoundly affect the structure, function, and trajectory of women's sports at multiple levels. These impacts are evident in macro-level sports policies, resource allocation, women's participation, media coverage, and even the physical and mental health of female athletes.

One of the most significant effects of such turmoil is the creation of instability and uncertainty in sports policy. When the broader political and social system faces acute

challenges, governmental priorities often shift toward urgent issues,

relegating sports-and especially women's sports-to a lower priority. This can result in reduced sports budgets, the postponement or cancellation of development programs, and a lack of institutional support for female athletes. Frequent changes in the management and structure of sports organizations, often following political upheaval, further exacerbate confusion and disrupt long-term planning, thereby hindering the sustainable development of women's sports.

Resource allocation, particularly financial resources, is another domain severely affected by political and social crises. In times of crisis, governments typically face fiscal constraints and are compelled to cut spending across sectors, including sports. Given the secondary status of women's sports relative to men's, these programs often experience the most severe reductions. The consequences are tangible: diminished facilities and equipment, fewer coaches and specialists, and limited opportunities for competition and training camps. Such constraints directly undermine

athlete performance, motivation, and the potential for international achievement.

Women's participation in sports is also highly sensitive to the broader political and social climate. During periods of unrest, families and women themselves may be less inclined to engage in sports activities due to security concerns, cultural restrictions, or the prioritization of more immediate needs. In some instances, political and social turmoil may lead to the imposition of additional restrictions on women's public activities, including sports-ranging from bans on competition attendance and restrictive dress codes to outright exclusion from sports venues. These limitations not only curtail participation but also stifle the development of athletic talent among women.

Media coverage of women's sports is similarly vulnerable to political and social instability. In crisis situations, media attention typically shifts to political and social issues, leaving little space for sports coverage-especially for women's sports. This results in reduced public awareness of female athletes' achievements, diminished motivation for continued participation, and, in some cases, the propagation of negative or stereotypical portrayals of women athletes. Such dynamics further erode the status and credibility of women's sports in the public eye.

The physical and mental health of female athletes is also at-risk during periods of turmoil. Increased stress and anxiety, compounded by reduced access to facilities, medical care, and psychological support, can lead to greater vulnerability to both physical and mental health challenges. Some athletes may be forced to abandon their sports careers due to these adverse conditions, while others may face significant personal and professional setbacks.

Theoretical Framework and Innovation
This research innovatively applies Lorenz's chaos theory-a framework traditionally used in the natural sciences and economics-to the field

of women's sports. Chaos theory provides a lens for understanding the complex, non-linear, and often unpredictable dynamics that characterize the impact of political and social turmoil on women's sports. By integrating this theory, the study offers a novel analytical framework that captures the intricate interdependencies and feedback loops inherent in the system.

Methodology

A qualitative approach and grounded theory methodology were employed to gain a deep understanding of the impact of political and social turmoil on women's sports in Iran. The study population consisted of expert female athletes and sports managers with postgraduate education. Using purposive and snowball sampling, interviews continued until theoretical saturation was achieved. Data were collected through semi-structured, in-depth interviews and analyzed using Glaser's grounded theory principles, including open, axial, and selective coding.

Findings

The findings reveal that unstable policies and management, stemming from political and social turmoil, directly undermine women's sports. Frequent changes in sports laws and inconsistent policy implementation have reduced management cohesion and long-term planning capacity. Cultural and social effects-such as negative attitudes toward women's sports and restrictive cultural norms-have diminished women's participation and weakened familial support. Limited resource allocation, especially during crises, has led to budget cuts, reduced facilities, and fewer opportunities. Media coverage has declined, and negative stereotypes have further marginalized female athletes.

The relationships among these factors are non-linear and complex, often producing chain reactions. For example, budget cuts can lead to reduced facilities, which then decrease

motivation and ultimately result in poorer performance. The interaction of politics, culture, and economics produces unpredictable outcomes, while psychological consequences-such as increased stress, reduced self-confidence, and anxiety-further undermine athlete well-being. Economic crises have reduced financial support, increased athletes' personal costs, and limited access to necessary services, making long-term planning and sustained participation more difficult.

The "butterfly effect" is evident: minor policy changes or seemingly insignificant events can trigger widespread consequences for women's sports. Political or social events, such as protests or crises, have led to the cancellation of competitions and the imposition of restrictions. The actions of individual athletes-whether quitting or achieving success-can significantly influence the motivation and participation of others. The role of sports role models and environmental shifts is pivotal in shaping societal attitudes.

Interestingly, crises can also create opportunities for positive change. Social

networks have played a crucial role in raising awareness, supporting female athletes, and challenging stereotypes. Turmoil has sometimes led to new support laws and increased attention to gender equality. The resilience of female athletes and their capacity for solidarity have been highlighted, as has the influence of international organizations in advocating for improved conditions.

Conclusion

By applying Lorenz's chaos theory, this research provides a nuanced understanding of the multi-dimensional, non-linear effects of political and social turmoil on women's sports in Iran. The study's conceptual model for managing chaos offers practical, context-sensitive solutions for addressing challenges and capitalizing on opportunities. The findings underscore the need for informed, adaptive policymaking and robust support systems to ensure the resilience and advancement of women's sports in times of instability.

Keywords: Women's Sports, Political Turmoil, Social Turmoil, Chaos Theory, Iran

پژوهش در ورزش زنان

Journal homepage: <https://spsvj.ssric.ac.ir>

نوع مقاله: پژوهشی

شناسایی تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران با رویکرد نظریه آشوب لورنز

رضا شجیع^۱، کیانوش شجیع^۲ , مجید خرسندی فرد^۳

۱. استادیار، دانشگاه پیام نور، البرز، ایران

۲. عضو هیات علمی گروه علوم ورزشی، موسسه آموزش عالی بینالود، مشهد، ایران

۳. دکترای مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مشهد، مشهد، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۹، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۱۲/۲۳، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۱

* Corresponding Author: Kianoosh Shajie, Tel: 09369210108, E-mail: kianooshshajie@gmail.com

How to Cite: Shajie, R; Shajie, K; Khorsandifard, M. (2025). Identifying the impact of political and social upheavals on Iranian women's sports using Lorenz's chaos theory approach. *Research on Women's Sport*, 2(5), 43-58. In Persian.

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران با استفاده از نظریه آشوب لورنز است. ورزش بانوان در ایران، به عنوان بخشی از نظام اجتماعی و فرهنگی کشور، همواره تحت تأثیر مستقیم و غیرمستقیم تحولات سیاسی و اجتماعی قرار داشته است. این پژوهش به دنبال شناسایی چگونگی تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ابعاد مختلف ورزش بانوان، از جمله سیاست‌گذاری‌های کلان، تخصیص منابع، مشارکت زنان، پوشش رسانه‌ای و سلامت جسمی و روانی ورزشکاران زن است. روش‌شناسی این پژوهش کیفی است و از روش تئوری داده‌بنیاد گلیر برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته با ۱۲ نفر از ورزشکاران خبره، مربیان و مدیران ورزشی زن جمع‌آوری شده و نمونه‌گیری به روش گلوله‌برفی انجام شده است. تحلیل داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که آشوب‌های سیاسی و اجتماعی موجب ناپایداری در سیاست‌گذاری‌های ورزشی، کاهش بودجه و امکانات، و محدودیت در مشارکت زنان در ورزش می‌شوند. همچنین، این آشوب‌ها بر نگرش‌های فرهنگی و اجتماعی تأثیر منفی گذاشته و منجر به کاهش حمایت خانواده‌ها و جامعه از ورزش بانوان شده‌اند. علاوه بر این، کاهش پوشش رسانه‌ای و ارائه کلیشه‌های منفی از ورزشکاران زن، جایگاه و انگیزه آن‌ها را تضعیف کرده است. از سوی دیگر، آشوب‌ها باعث افزایش استرس و اضطراب در ورزشکاران زن شده و سلامت جسمی و روانی آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده‌اند. نتیجه‌گیری پژوهش نشان می‌دهد که آشوب‌های سیاسی و اجتماعی، تأثیرات گسترده و چندوجهی بر ورزش بانوان ایران دارند و مدیریت این تأثیرات نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، حمایت‌های گسترده و استفاده از فرصت‌های ناشی از بحران‌ها است. در مجموع، این پژوهش با استفاده از نظریه آشوب لورنز، به درک عمیق‌تری از تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران دست یافته و نشان داده است که این تأثیرات در ابعاد مختلفی ظاهر می‌شوند. تعاملات پیچیده و غیرخطی میان آن‌ها، تحلیل و مدیریت این تأثیرات را دشوارتر می‌کند.

واژگان کلیدی: ورزش زنان ایران، بی‌ثباتی سیاسی-اجتماعی، تئوری آشوب ادوارد لورنز، اثر پروانه‌ای در ورزش، مدیریت بحران ورزشی، سیاست‌گذاری ورزش بانوان

مقدمه

ورزش بانوان در ایران، به‌عنوان بخشی از نظام اجتماعی و فرهنگی کشور، همواره تحت تأثیر مستقیم و غیرمستقیم تحولات سیاسی و اجتماعی قرار داشته است. آشوب‌های سیاسی و اجتماعی، به‌عنوان پدیده‌هایی که نظم و ثبات جامعه را به چالش می‌کشند، می‌توانند اثرات عمیقی بر ساختار، عملکرد و توسعه ورزش بانوان داشته باشند (خرسندی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۲؛ ماسی و ویتلی، ۲۰۱۸). این تأثیرات در سطوح مختلف از جمله سیاست‌گذاری‌های کلان ورزشی، تخصیص منابع، مشارکت زنان در ورزش، پوشش رسانه‌ای، و حتی سلامت جسمی و روانی ورزشکاران زن قابل مشاهده هستند (خرسندی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۳؛ شاو، ۲۰۱۹).

ورزش بانوان در ایران با چالش‌های منحصربه‌فردی مواجه است که آن را از ورزش مردان و سایر گروه‌های جمعیتی متمایز می‌کند. تفاوت‌های ساختاری، فرهنگی و قانونی در زمینه ورزش زنان، آسیب‌پذیری خاصی را در برابر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی ایجاد می‌کند (طالب‌پور و همکاران، ۲۰۲۰). مطالعات نشان داده‌اند که در شرایط بی‌ثباتی سیاسی و اجتماعی، ورزش بانوان به دلیل محدودیت‌های پوششی، کمبود فضاهای اختصاصی و حساسیت‌های فرهنگی-مذهبی، آسیب بیشتری می‌بیند (احمدی و همکاران، ۲۰۲۲). همان‌طور که صفاری و همکاران (۲۰۲۳) اشاره کرده‌اند، تحریم‌های بین‌المللی و محدودیت‌های مالی ناشی از آن، تأثیر نامتناسبی بر ورزش بانوان در مقایسه با ورزش مردان داشته است، زیرا در شرایط کمبود منابع، اولویت‌بندی‌ها معمولاً به نفع ورزش مردان شکل می‌گیرد.

در این پژوهش، منظور از آشوب‌های سیاسی و اجتماعی، رویدادها و تحولاتی است که ثبات و نظم معمول جامعه را به چالش می‌کشند و موجب تغییرات گسترده در سیاست‌ها، ساختارها و هنجارهای اجتماعی می‌شوند. مصادیق مشخص این آشوب‌ها در بستر ایران طی دهه‌های اخیر شامل مواردی چون تحریم‌های بین‌المللی و پیامدهای اقتصادی آن (۲۰۱۱-۲۰۲۳)، تغییرات سریع در سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی با تغییر دولت‌ها، بحران‌های اقتصادی و تورم شدید، همه‌گیری کووید-

۱۹ و محدودیت‌های ناشی از آن (۲۰۲۰-۲۰۲۲)، و تنش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی بوده است. این رویدادها، به دلیل ماهیت غیرخطی و پیچیده خود، تأثیرات متفاوتی بر بخش‌های مختلف جامعه، از جمله حوزه ورزش داشته‌اند و به‌ویژه ورزش بانوان را، به دلیل آسیب‌پذیری ساختاری بیشتر، به‌شدت متأثر ساخته‌اند (خرسندی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۲).

آشوب‌های سیاسی و اجتماعی چالش‌های متعددی را در حوزه ورزش بانوان ایران ایجاد کرده‌اند. در بُعد سیاست‌گذاری و مدیریتی، این آشوب‌ها منجر به بی‌ثباتی مدیریتی و تغییرات مکرر در قوانین و مقررات ورزشی شده‌اند. به‌عنوان مثال، در فاصله سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۳، سیاست‌های مربوط به حضور بانوان در استادیوم‌ها هفت بار تغییر کرده است (ریحانی و عبدی، ۲۰۲۳). در بُعد اقتصادی، تحریم‌های بین‌المللی و بحران‌های اقتصادی، کاهش شدید بودجه ورزش بانوان را به دنبال داشته‌اند. در دوره تشدید تحریم‌ها (۲۰۱۸-۲۰۲۱)، بودجه ورزش بانوان ۶۳ درصد کاهش یافته، در حالی که این کاهش برای ورزش مردان ۲۸ درصد بوده است. این کاهش بودجه به محدودیت در اعزام تیم‌های ملی زنان به مسابقات بین‌المللی، کاهش ۴۷ درصدی اردوهای آماده‌سازی، و کاهش ۵۸ درصدی در تأمین تجهیزات تخصصی برای ورزشکاران زن منجر شده است (اسلامی و همکاران، ۲۰۲۲).

یکی از مهم‌ترین تأثیرات آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان، ایجاد ناپایداری و عدم قطعیت در سیاست‌گذاری‌های ورزشی است. در شرایطی که نظام سیاسی و اجتماعی با چالش‌های جدی مواجه است، اولویت‌های دولت و سیاست‌گذاران ممکن است به سمت مسائل فوری‌تر و حیاتی‌تر معطوف شود و ورزش، به‌ویژه ورزش بانوان، از توجه و حمایت کافی برخوردار نشود (خرسندی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۲؛ تابرنر و همکاران، ۲۰۱۹). این امر می‌تواند منجر به کاهش بودجه‌های ورزشی، تعویق یا لغو برنامه‌های توسعه ورزش، و عدم حمایت از ورزشکاران زن شود. علاوه بر این، تغییرات مکرر در ساختار و مدیریت سازمان‌های ورزشی، که اغلب در پی آشوب‌های سیاسی رخ می‌دهد، می‌تواند باعث سردرگمی و عدم هماهنگی در برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی شود و مانع از

معطوف می‌کنند و ورزش، به‌ویژه ورزش بانوان، از پوشش کافی برخوردار نمی‌شود (گوتاس، ۲۰۱۵؛ استکی و لئون، ۲۰۲۲). این امر می‌تواند منجر به کاهش آگاهی عمومی از فعالیت‌ها و دستاوردهای ورزشکاران زن شود و انگیزه آن‌ها را برای ادامه فعالیت ورزشی کاهش دهد (هرد، ۲۰۲۲؛ والورده، ۲۰۲۱). علاوه بر این، در برخی موارد، رسانه‌ها ممکن است به دلیل ملاحظات سیاسی و اجتماعی، از پوشش دادن به ورزش بانوان خودداری کنند یا به ارائه تصویری منفی و کلیشه‌ای از ورزشکاران زن بپردازند (شاو، ۲۰۱۹؛ دویینسکی، ۲۰۲۳). این امر می‌تواند به‌طور جدی بر جایگاه و اعتبار ورزش بانوان در جامعه تأثیر بگذارد.

بعلاوه، سلامت جسمی و روانی ورزشکاران زن نیز می‌تواند تحت تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی قرار گیرد. در شرایط بحرانی، ورزشکاران ممکن است با استرس و اضطراب بیشتری مواجه شوند که می‌تواند بر عملکرد ورزشی و سلامت آن‌ها تأثیر بگذارد (استکی و لئون، ۲۰۲۲؛ دراوویچ و همکاران، ۲۰۲۲). علاوه بر این، کاهش امکانات و تجهیزات ورزشی، عدم دسترسی به خدمات پزشکی و درمانی، و نبود حمایت روانی می‌تواند آسیب‌پذیری ورزشکاران را در برابر آسیب‌های جسمی و روانی افزایش دهد (آلن و همکاران، ۲۰۲۱؛ تابرنر و همکاران، ۲۰۲۲). در برخی موارد، ورزشکاران ممکن است به دلیل شرایط نامساعد، مجبور به ترک ورزش شوند یا با مشکلات جدی در زندگی شخصی و حرفه‌ای خود مواجه شوند (لامزدین و لرد، ۲۰۲۳؛ سنت-اونز، ۲۰۱۸).

نظریه آشوب لورنز، که توسط ادوارد لورنز، هواشناس و ریاضیدان آمریکایی، در دهه ۱۹۶۰ مطرح شد، چارچوبی برای درک سیستم‌های پیچیده و غیرخطی ارائه می‌دهد که در آن تغییرات کوچک در شرایط اولیه می‌تواند به پیامدهای بزرگ و غیرقابل پیش‌بینی منجر شود. این نظریه بر سه اصل بنیادی استوار است: حساسیت به شرایط اولیه (معروف به اثر پروانه‌ای)، غیرخطی بودن روابط، و وجود جاذب‌های عجیب که الگوهای پیچیده اما قابل شناسایی را در سیستم‌های آشوبناک نشان می‌دهند. نظریه آشوب لورنز، برخلاف دیدگاه‌های سنتی که بر روابط خطی علت و معلولی تأکید دارند، نشان می‌دهد که در سیستم‌های پیچیده، نظم و بی‌نظمی می‌توانند همزمان وجود داشته باشند و الگوهای

پیشرفت و توسعه پایدار ورزش بانوان گردد (خرسندی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۳؛ آلن و همکاران، ۲۰۲۱).

از طرفی، تخصیص منابع، به‌ویژه منابع مالی، یکی دیگر از زمینه‌هایی است که تحت تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی قرار می‌گیرد. در شرایط بحرانی، دولت‌ها معمولاً با محدودیت‌های مالی مواجه می‌شوند و مجبور به کاهش هزینه‌ها در بخش‌های مختلف، از جمله ورزش، در این میان، ورزش بانوان، به دلیل جایگاه فرعی‌تری که نسبت به ورزش مردان دارد، ممکن است بیشترین آسیب را ببیند (خرسندی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۲؛ مک‌آلی و همکاران، ۲۰۲۲). کاهش بودجه‌های ورزشی می‌تواند منجر به کاهش امکانات و تجهیزات ورزشی، کاهش تعداد مربیان و متخصصان ورزشی، و کاهش فرصت‌های شرکت در مسابقات و اردوهای ورزشی شود. این امر به‌طور مستقیم بر عملکرد و انگیزه ورزشکاران زن تأثیر می‌گذارد و مانع از دستیابی آن‌ها به موفقیت‌های بین‌المللی می‌شود (هه و همکاران، ۲۰۲۴؛ سان، ۲۰۲۲).

مشارکت زنان در ورزش نیز می‌تواند تحت تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی قرار گیرد. در شرایطی که جامعه با ناآرامی و بی‌ثباتی مواجه است، ممکن است خانواده‌ها و خود زنان تمایل کمتری به شرکت در فعالیت‌های ورزشی داشته باشند. این امر می‌تواند ناشی از نگرانی‌های امنیتی، محدودیت‌های اجتماعی و فرهنگی، و یا اولویت دادن به مسائل ضروری‌تر زندگی باشد (لامزدین و لرد، ۲۰۲۳؛ لی و همکاران، ۲۰۲۱). علاوه بر این، در برخی موارد، آشوب‌های سیاسی و اجتماعی ممکن است منجر به اعمال محدودیت‌های بیشتر بر فعالیت‌های زنان در جامعه، از جمله ورزش، شود. این محدودیت‌ها شامل ممنوعیت شرکت در مسابقات ورزشی، محدودیت در پوشش ورزشی، و یا ممنوعیت حضور در اماکن ورزشی می‌شود (شاو، ۲۰۱۹؛ دویینسکی، ۲۰۲۳). این محدودیت‌ها می‌تواند به‌طور جدی بر مشارکت زنان در ورزش تأثیر بگذارد و مانع از توسعه استعدادهای ورزشی آن‌ها شود (دمیر و همکاران، ۲۰۲۳).

از سویی، پوشش رسانه‌ای ورزش بانوان نیز می‌تواند تحت تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی قرار گیرد. در شرایط بحرانی، رسانه‌ها معمولاً توجه خود را به مسائل سیاسی و اجتماعی

و همکاران (۲۰۲۱) استفاده از پیوستار کنترل-آشوب را در بازگشت به ورزش یک فوتبالیست لیگ برتری شرح دادند. شاو (۲۰۱۹) به بررسی توسعه سیاست‌های حقوق بشری در ورزش نیوزلند پرداخت و نشان داد که سازمان‌های ورزشی از رویکردهای مفهومی متعددی برای توجیه کار خود استفاده می‌کنند. لومسدين و لرد (۲۰۲۱) از طریق یک مطالعه خودنگارانه، تجربیات یک ورزشکار زن دارای فلج مغزی را در بازسازی یک "خود سالم" از طریق ورزش بررسی کردند. استکی و لئون (۲۰۲۳) نیز مشاوری در شرایط بحران را به‌عنوان یک چارچوب مشاوره‌ای برای درک تجربیات احساسی ورزشکاران معرفی کردند و تئوری آشوب و پیچیدگی را به‌عنوان مبنای نظری این چارچوب مطرح کردند.

خرسندی‌فرد و همکاران (۲۰۲۳) گزارش کردند که سازمان‌های ورزشی باید با برنامه‌ریزی برای عوامل مؤثر بر نقاط حساس و آشوب‌گونه، زمینه توسعه ورزش قهرمانی را در محیط آشوب‌گونه فراهم کنند. در تحقیقی دیگر، خرسندی‌فرد و همکاران (۲۰۲۲) بیان کردند که در مدیریت آشوب‌گونه بازاریابی ورزشی در کلیه سازمان‌های فعال در ورزش قهرمانی، باید نقاط حساس و آشوب‌گونه را تعیین کرد و برای بهره‌گیری از این نقاط و مدیریت آن‌ها، برنامه لازم را ارائه داد.

ورزش بانوان در ایران با چالش‌های ساختاری و سیستماتیک روبه‌رو است که آن را در برابر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی به‌طور خاصی آسیب‌پذیر می‌سازد. مطالعات رستمی و همکاران (۲۰۲۲) نشان می‌دهد که زنان ورزشکار ایرانی با محدودیت‌هایی همچون کمبود ۷۳ درصدی فضاهای ورزشی اختصاصی، دسترسی به تنها ۳۱ درصد از منابع مالی ورزش کشور، و پوشش رسانه‌ای ۲۷ درصدی در مقایسه با ورزش مردان مواجه هستند. این نابرابری‌های ساختاری در شرایط آشوب سیاسی و اجتماعی تشدید می‌شود، به‌طوری‌که عزیزی و همکاران (۲۰۲۳) گزارش کرده‌اند که در دوره‌های ناآرامی اجتماعی، بودجه ورزش بانوان تا ۵۸ درصد کاهش می‌یابد، در حالی که این کاهش برای ورزش مردان حدود ۲۲ درصد است. این تفاوت معنادار نشان می‌دهد که آشوب‌های سیاسی و

پیچیده‌ای را شکل دهند که با روش‌های خطی قابل تحلیل نیستند. اگرچه نظریه آشوب لورنز ابتدا در علوم طبیعی مطرح شد، اما در دهه‌های اخیر کاربرد گسترده‌ای در علوم اجتماعی، مدیریت، اقتصاد و ورزش یافته است (خرسندی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۳). در حوزه مطالعات ورزشی، این نظریه چارچوبی قدرتمند برای تحلیل پویایی‌های پیچیده و غیرخطی سیستم‌های ورزشی، به‌ویژه در شرایط بی‌ثباتی و تغییرات سریع، فراهم می‌کند و نشان داده شده که نظریه آشوب می‌تواند به درک بهتر پیامدهای غیرقابل پیش‌بینی تصمیمات سیاستی در ورزش، الگوهای مشارکت ورزشی، و تأثیرات متقابل عوامل اجتماعی، فرهنگی و سیاسی بر توسعه ورزش کمک کند. در ایران نیز، خرسندی‌فرد و همکاران (۲۰۲۳) و محمدی (۲۰۲۱) از این نظریه برای تحلیل پویایی‌های ورزش قهرمانی و بازاریابی ورزشی استفاده کرده و نشان داده‌اند که رویکرد آشوب می‌تواند به شناسایی نقاط حساس و اهرمی در سیستم‌های ورزشی کمک کند.

در همین راستا، مطالعات متعددی نقش ورزش در شرایط آسیب‌زا و آشوبناک را بررسی کرده‌اند. ماسی و ویتلی (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای با رویکرد تحلیل روایی، نقش ورزش را در زندگی ورزشکارانی که در کودکی تجربیات آسیب‌زای متعددی داشتند بررسی کردند. نتایج نشان داد که ورزش می‌تواند به‌عنوان یک دارایی رشدی، مکانی برای انحرافات مورد تجلیل، یا یک تأثیر خنثی در میان عوامل سیستماتیک پیچیده عمل کند. آن‌ها تأکید کردند که پیامدهای مثبت و منفی ورزش به ساختار ارائه‌شده، روابط توسعه‌یافته و فرصت‌های فراهم‌شده از طریق تجربه ورزشی بستگی دارد.

مک‌آلی، بیکر و کلی (۲۰۲۱) به بررسی چالش‌های موجود در تعریف "وضعیت نخبگی" در ورزش پرداختند و پیشنهاداتی برای بهبود چارچوب‌های مفهومی در این زمینه ارائه کردند. آلن و همکاران (۲۰۲۱) چارچوبی به نام "پیوستار کنترل-آشوب" را برای طراحی تمرینات ورزشی در فرایند بازگشت به ورزش پس از آسیب‌دیدگی زنان در فوتبالیست‌های نخبه معرفی کردند. تابرنر و همکاران (۲۰۲۱) نیز ملاحظات زمینه‌ای در استفاده از این پیوستار برای برنامه‌ریزی بار تمرینی در فرایند بازگشت به ورزش در فوتبال نخبه را بررسی کردند. در یک مطالعه موردی، تابرنر

اجازه می‌دهد تا با ذهنی باز و بدون پیش‌فرض‌های نظری، به جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها بپردازد.

جامعه آماری این پژوهش شامل بانوان ورزشکار خبره و مدیران ورزش بانوان کشور با تحصیلات تکمیلی بود. ورزشکاران خبره به بانوانی اطلاق می‌شد که سابقه حضور در تیم‌های ملی و کسب مدال‌های بین‌المللی را داشتند و مدیران ورزش بانوان نیز شامل افرادی بود که در سطوح مدیریتی مختلف سازمان‌های ورزشی کشور، به‌ویژه در حوزه ورزش بانوان، فعالیت داشتند. نمونه‌گیری در این پژوهش به‌صورت هدفمند انجام شد. در این روش، بر اساس ویژگی‌های نمونه مدنظر، از میان بانوان خبره با سابقه مدیریت در سطح کلان ورزش و همچنین سابقه ورزش حرفه‌ای در سطح لیگ‌های کشوری و تیم‌های ملی، در نهایت با ۱۲ نفر مصاحبه انجام شد.

روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش، مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته بود. در این نوع مصاحبه، یک چارچوب کلی از سؤالات از پیش تعیین‌شده وجود داشت، اما محقق این آزادی را داشت که بر اساس پاسخ‌های مصاحبه‌شونده، سؤالات دیگری را نیز مطرح کند و به بررسی عمیق‌تر موضوعات بپردازد. سؤالات مصاحبه بر اساس اهداف پژوهش و ادبیات موجود طراحی شدند و به بررسی تجربیات، دیدگاه‌ها و چالش‌های بانوان ورزشکار و مدیران ورزشی در مواجهه با آشوب‌های سیاسی و اجتماعی پرداختند. مصاحبه‌ها به‌صورت حضوری و با کسب اجازه از مصاحبه‌شوندگان ضبط شدند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش بر اساس اصول تئوری داده‌بنیاد گلیر انجام شد. این فرآیند شامل سه مرحله اصلی: کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی بود. در مرحله کدگذاری باز، داده‌های جمع‌آوری‌شده به‌دقت مطالعه شدند و مفاهیم و مضامین اصلی شناسایی و کدگذاری شدند. در مرحله کدگذاری محوری، کدهای به‌دست‌آمده در مرحله قبل بر اساس روابط بین آن‌ها دسته‌بندی و سازمان‌دهی شدند و مقوله‌های اصلی شکل گرفتند. در مرحله کدگذاری انتخابی، مقوله‌های اصلی با یکدیگر مرتبط شدند. در این مرحله، یک نظریه مبتنی بر داده‌ها در مورد تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران تدوین شد.

اجتماعی، تأثیری نامتقارن و متمایز بر ورزش بانوان در مقایسه با سایر گروه‌ها دارد.

پژوهش حاضر با تمرکز بر بررسی تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران با رویکرد نظریه آشوب لورنز، نوآوری‌هایی را در چند جنبه ارائه می‌دهد: نخست، این مطالعه با ادغام نظریه آشوب لورنز، که معمولاً در علوم طبیعی و اقتصاد به کار می‌رود، با حوزه مطالعات ورزشی، به‌ویژه ورزش بانوان، یک چارچوب تحلیلی جدید ارائه می‌دهد که امکان درک عمیق‌تری از پویایی‌های پیچیده و غیرخطی حاکم بر این حوزه را فراهم می‌کند. دوم، این تحقیق با تمرکز بر ورزش بانوان در ایران، که به دلیل محدودیت‌ها و چالش‌های خاص خود کمتر مورد توجه قرار گرفته است، به غنای ادبیات موجود در این زمینه کمک می‌کند و دیدگاه‌های جدیدی را در مورد تأثیر عوامل سیاسی و اجتماعی بر توسعه ورزش زنان ارائه می‌دهد. سوم، این پژوهش با استفاده از روش‌های کیفی و جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق با ورزشکاران، مربیان و مدیران ورزشی زن، به ارائه تجربیات زیسته و دیدگاه‌های دست اول این افراد می‌پردازد که می‌تواند به سیاست‌گذاران و مدیران ورزشی در اتخاذ تصمیمات آگاهانه‌تر و مؤثرتر کمک کند. در نهایت، این مطالعه با ارائه یک مدل مفهومی برای مدیریت آشوب در ورزش بانوان ایران، به توسعه راهکارهای عملی و بومی برای مقابله با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌های ناشی از آشوب‌های سیاسی و اجتماعی کمک می‌کند.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با رویکردی کیفی و به‌منظور درک عمیق و جامع از تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران، از روش تحقیق تئوری داده‌بنیاد استفاده کرد. تئوری داده‌بنیاد به محقق این امکان را می‌دهد تا با جمع‌آوری و تحلیل نظام‌مند داده‌ها، به تدوین یک نظریه بومی و مبتنی بر واقعیت‌های موجود در جامعه بپردازد. با توجه به ماهیت اکتشافی این پژوهش و هدف آن در شناسایی الگوها و روابط پنهان در داده‌ها، روش تئوری داده‌بنیاد گلیر به‌عنوان چارچوب اصلی تحلیل انتخاب شد. این رویکرد بر ظهور نظریه از داده‌ها تأکید دارد و به محقق

(با ۸۷ درصد توافق)، و استفاده از نرم‌افزار MAXQDA 2022 برای سازمان‌دهی و تحلیل دقیق داده‌ها بهره گرفته شد. همچنین، تأییدپذیری یافته‌ها از طریق ثبت یادداشت‌های بازتابی، مستندسازی دقیق تمام تصمیمات پژوهشی و ارائه نقل‌قول‌های مستقیم از مصاحبه‌شوندگان برای پشتیبانی از مقوله‌های استخراج‌شده تقویت گردید.

یافته‌ها

برای تضمین روایی و پایایی این پژوهش کیفی، اقدامات متعددی انجام شد. روایی (اعتبار) پژوهش از طریق بازبینی یافته‌ها توسط ۷ نفر از مشارکت‌کنندگان (با ۸۵ درصد تأیید کدگذاری‌ها)، سه‌سویه‌سازی داده‌ها (استفاده از مصاحبه‌ها، مشاهدات میدانی و بررسی اسناد) و بررسی همتایان (توسط دو متخصص روش‌شناسی کیفی و سه متخصص مدیریت ورزشی) تأمین شد.

برای تضمین پایایی (قابلیت اعتماد) نیز از ممیزی دقیق فرآیند پژوهش، کدگذاری مستقل توسط دو پژوهشگر (با ضریب توافق کاپای ۰/۸۲)، ارزیابی ثبات کدگذاری با فاصله زمانی یک‌ماهه

جدول ۱- تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران با رویکرد نظریه آشوب لورنز

کدهای باز	کد محوری	کد انتخابی
- تغییرات مکرر در قوانین ورزشی - ناهماهنگی در سیاست‌ها - کاهش حمایت مالی - تغییر اولویت‌ها - تغییرات مداوم مدیران ورزشی - عدم هماهنگی بین سازمان‌ها - نبود برنامه‌ریزی بلندمدت - کاهش انسجام در مدیریت - نگرش‌های منفی به ورزش بانوان - محدودیت‌های فرهنگی - کاهش تمایل خانواده‌ها به شرکت زنان - فشارهای اجتماعی علیه ورزشکاران زن - کاهش بودجه ورزشی - کمبود امکانات و تجهیزات - کاهش تعداد مربیان و متخصصان ورزشی - کاهش فرصت‌های شرکت در مسابقات - کاهش پوشش رسانه‌ای - ارائه کلیشه‌های منفی - تمرکز رسانه‌ها بر بحران‌های سیاسی و اجتماعی - کاهش آگاهی عمومی از موفقیت‌های ورزشکاران زن	سیاست‌گذاری‌های متغیر بی‌ثباتی مدیریتی تأثیرات فرهنگی و اجتماعی تخصیص منابع محدود نقش رسانه‌ها	حساسیت به شرایط اولیه
- کاهش بودجه → کاهش امکانات → کاهش انگیزه ورزشکاران → افت عملکرد - تأثیر بحران‌های اجتماعی بر مشارکت زنان	تأثیرات زنجیره‌ای	غیرخطی بودن روابط

جدول ۱- تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران با رویکرد نظریه آشوب لورنز

کد انتخابی	کد محوری	کدهای باز
	تعاملات پیچیده	- کاهش حمایت مالی → کاهش فرصت‌های بین‌المللی - کاهش انگیزه → ترک ورزش توسط ورزشکاران - تأثیر متقابل سیاست‌ها، فرهنگ و اقتصاد بر ورزش بانوان - روابط غیرقابل پیش‌بینی بین عوامل مختلف - تأثیر متقابل بحران‌های اجتماعی و نگرش‌های فرهنگی - تأثیر چندگانه عوامل سیاسی و اقتصادی بر ورزش
	پیامدهای روانی	- افزایش استرس ورزشکاران - کاهش اعتمادبه‌نفس - ترک ورزش به دلیل فشارهای اجتماعی و روانی - افزایش اضطراب نسبت به آینده - کاهش حمایت مالی
	تأثیر بحران‌های اقتصادی	- افزایش هزینه‌های شخصی ورزشکاران - کاهش فرصت‌های شرکت در مسابقات - کاهش دسترسی به امکانات و خدمات ورزشی - نگرانی از تغییرات ناگهانی
	عدم قطعیت در آینده	- نبود ثبات در برنامه‌های ورزشی - کاهش انگیزه برای برنامه‌ریزی - عدم اطمینان از حمایت‌های آینده
اثر پروانه‌ای	تصمیمات کوچک با پیامدهای بزرگ	- تغییرات جزئی در سیاست‌ها → تأثیر گسترده بر ورزش بانوان - تغییرات کوچک در قوانین → کاهش مشارکت زنان - تصمیمات کوچک مدیریتی → پیامدهای بزرگ در عملکرد ورزشکاران - تصمیمات کوچک در تخصیص بودجه → کاهش فرصت‌های بین‌المللی - اعتراضات سیاسی → لغو مسابقات - بحران‌های اجتماعی → محدودیت در فعالیت‌های ورزشی - ناآرامی‌ها → کاهش امنیت برای ورزشکاران زن - تغییرات سیاسی → تغییر در قوانین ورزشی
	رویدادهای سیاسی و اجتماعی	

جدول ۱- تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران با رویکرد نظریه آشوب لورنز

کد انتخابی	کد محوری	کدهای باز
جاذب‌های عجیب	تأثیرات فردی	- ترک ورزش توسط یک ورزشکار برجسته → کاهش انگیزه دیگران - موفقیت یک ورزشکار → افزایش مشارکت - مشکلات شخصی ورزشکاران → تأثیر بر تیم - حضور الگوهای زن در ورزش → افزایش علاقه‌مندی جوانان - موفقیت الگوهای زن → افزایش مشارکت - عدم موفقیت → کاهش انگیزه ورزشکاران
	نقش الگوهای ورزشی	- جوان - تأثیر رسانه‌ها در معرفی الگوهای موفق - تأثیر الگوهای زن در تغییر نگرش جامعه - تغییرات اجتماعی و فرهنگی → تأثیر بر نگرش جامعه نسبت به ورزش بانوان
	تغییرات محیطی	- تغییر در سیاست‌های حمایتی → تأثیر بر توسعه ورزش - تغییرات اقتصادی → کاهش فرصت‌ها - تغییرات امنیتی → کاهش مشارکت زنان
	فرصت‌های ناشی از بحران	- توجه به ورزش بانوان در شرایط خاص - افزایش حمایت‌های مردمی - ظهور استعدادهای جدید - تغییر نگرش به دلیل بحران‌ها - افزایش آگاهی عمومی از طریق شبکه‌های اجتماعی
	نقش شبکه‌های اجتماعی	- حمایت عمومی از ورزشکاران زن - مقابله با کلیشه‌ها
	تأثیرات مثبت آشوب	- انتشار موفقیت‌های ورزشکاران زن - تغییر نگرش‌ها به دلیل بحران‌ها - ظهور قوانین حمایتی جدید - افزایش توجه به عدالت جنسیتی
	مقاومت در برابر آشوب	- افزایش نقش زنان در تصمیم‌گیری‌های ورزشی - تلاش ورزشکاران برای حفظ انگیزه - افزایش همبستگی بین ورزشکاران - ایجاد راهکارهای خلاقانه
	نقش سازمان‌های بین‌المللی	- حفظ فعالیت‌ها با وجود محدودیت‌ها - فشارهای بین‌المللی برای حمایت از ورزش بانوان - تأثیر نهادهای بین‌المللی بر سیاست‌گذاری‌ها

جدول ۱- تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران با رویکرد نظریه آشوب لورنز

کد انتخابی	کد محوری	کدهای باز
		- افزایش فرصت‌های بین‌المللی برای ورزشکاران زن
		- تقویت جایگاه ورزش بانوان در عرصه جهانی

یافته‌ها نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری‌های متغیر و بی‌ثباتی مدیریتی، ناشی از آشوب‌های سیاسی و اجتماعی، به‌طور مستقیم بر ورزش بانوان تأثیر می‌گذارد. تغییرات مکرر در قوانین ورزشی و ناهماهنگی در سیاست‌ها باعث کاهش انسجام در مدیریت و برنامه‌ریزی بلندمدت شده است.

از سوی دیگر، تأثیرات فرهنگی و اجتماعی، مانند نگرش‌های منفی به ورزش بانوان و محدودیت‌های فرهنگی، مشارکت زنان را کاهش داده و نقش خانواده‌ها در حمایت از ورزش زنان را کم‌رنگ کرده است. علاوه بر این، تخصیص منابع محدود، به‌ویژه در شرایط بحرانی، باعث کاهش بودجه، امکانات و فرصت‌های ورزشی شده است. در نهایت، کاهش پوشش رسانه‌ای و ارائه کلیشه‌های منفی از ورزش بانوان، جایگاه و انگیزه ورزشکاران زن را تضعیف کرده و آن‌ها را در حاشیه قرار داده است.

یافته‌ها نشان می‌دهد که روابط میان عوامل تأثیرگذار بر ورزش بانوان غیرخطی و پیچیده است. تأثیرات زنجیره‌ای، مانند کاهش بودجه که به کاهش امکانات، کاهش انگیزه و در نهایت افت عملکرد منجر می‌شود، نمونه‌ای از این روابط پیچیده است. تعاملات میان سیاست‌ها، فرهنگ و اقتصاد نیز به‌گونه‌ای است که پیامدهای آن‌ها غیرقابل پیش‌بینی بوده و ممکن است به شکل‌های مختلفی بروز کند. همچنین، پیامدهای روانی ناشی از آشوب‌های سیاسی و اجتماعی، مانند افزایش استرس، کاهش اعتمادبه‌نفس و اضطراب نسبت به آینده، بر سلامت روانی ورزشکاران زن تأثیر منفی گذاشته است. بحران‌های اقتصادی نیز باعث کاهش حمایت مالی و افزایش هزینه‌های شخصی ورزشکاران شده و دسترسی آن‌ها به امکانات و خدمات ورزشی را محدود کرده است. این عدم قطعیت و نبود ثبات در برنامه‌های ورزشی، انگیزه ورزشکاران را برای برنامه‌ریزی و ادامه فعالیت کاهش داده است.

اثر پروانه‌ای در یافته‌ها نشان می‌دهد که تصمیمات کوچک یا رویدادهای ظاهراً جزئی می‌توانند پیامدهای بزرگی بر ورزش بانوان داشته باشند. برای مثال، تغییرات جزئی در سیاست‌ها یا قوانین ورزشی می‌تواند به کاهش گسترده مشارکت زنان در ورزش منجر شود. همچنین، رویدادهای سیاسی و اجتماعی مانند اعتراضات یا بحران‌های اجتماعی، با لغو مسابقات یا محدودیت در فعالیت‌های ورزشی، تأثیرات گسترده‌ای بر ورزش بانوان گذاشته است. تأثیرات فردی نیز نقش مهمی در این زمینه دارند؛ ترک ورزش توسط یک ورزشکار برجسته می‌تواند انگیزه دیگران را کاهش دهد، در حالی که موفقیت یک ورزشکار زن می‌تواند به افزایش مشارکت و علاقه‌مندی جوانان منجر شود. نقش الگوهای ورزشی و تغییرات محیطی نیز در این بخش برجسته است، زیرا موفقیت یا شکست الگوهای ورزشی زن می‌تواند نگرش جامعه را نسبت به ورزش بانوان تغییر دهد.

یافته‌ها نشان می‌دهد که بحران‌ها می‌توانند فرصتی برای تغییر نگرش‌ها و افزایش توجه به ورزش بانوان فراهم کنند. نقش شبکه‌های اجتماعی در افزایش آگاهی عمومی، حمایت از ورزشکاران زن و مقابله با کلیشه‌ها بسیار برجسته است. تأثیرات مثبت آشوب، مانند ظهور قوانین حمایتی جدید و افزایش توجه به عدالت جنسیتی، نیز نشان می‌دهد که آشوب‌ها می‌توانند زمینه‌ساز تغییرات مثبت شوند. مقاومت ورزشکاران زن در برابر محدودیت‌ها و تلاش آن‌ها برای حفظ انگیزه و همبستگی، نشان‌دهنده قدرت آن‌ها در مقابله با چالش‌ها است. در نهایت، نقش سازمان‌های بین‌المللی در حمایت از ورزش بانوان و فشار بر سیاست‌گذاران داخلی برای بهبود شرایط، به‌عنوان یک عامل مهم در تقویت جایگاه ورزش بانوان در ایران شناسایی شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

بحث و نتیجه‌گیری این پژوهش، با تمرکز بر تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران و با استفاده از نظریه آشوب لورنز، به درک عمیق‌تری از پویایی‌های پیچیده و چندوجهی این حوزه دست یافته است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که آشوب‌های سیاسی و اجتماعی نه تنها به عنوان پدیده‌هایی که نظم و ثبات جامعه را به چالش می‌کشند، بلکه به عنوان عواملی که ساختار، عملکرد و توسعه ورزش بانوان را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهند، عمل می‌کنند. این تأثیرات در ابعاد مختلفی مانند سیاست‌گذاری‌های کلان ورزشی، تخصیص منابع، مشارکت زنان در ورزش، پوشش رسانه‌ای و سلامت جسمی و روانی ورزشکاران زن قابل مشاهده است. بر اساس نظریه آشوب لورنز، این تأثیرات نه تنها به صورت مستقیم، بلکه به شکل غیرخطی و در قالب تعاملات پیچیده و اثرات زنجیره‌ای ظاهر می‌شوند که پیامدهای آن‌ها می‌تواند گسترده‌تر و غیرقابل پیش‌بینی‌تر از آنچه در نگاه اول به نظر می‌رسد، باشد.

یکی از مهم‌ترین یافته‌های این پژوهش، تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر سیاست‌گذاری‌های ورزشی است. در شرایطی که نظام سیاسی و اجتماعی با چالش‌های جدی مواجه است، اولویت‌های دولت و سیاست‌گذاران به سمت مسائل فوری‌تر و حیاتی‌تر معطوف می‌شود و ورزش، به‌ویژه ورزش بانوان، از توجه و حمایت کافی برخوردار نمی‌شود. این موضوع در مطالعات پیشین نیز مورد تأکید قرار گرفته است. به عنوان مثال، خرسندی فرد و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند که در شرایط آشوب‌گونه، سازمان‌های ورزشی باید برنامه‌ریزی دقیقی برای مدیریت نقاط حساس و آشوب‌گونه داشته باشند تا بتوانند زمینه توسعه ورزش قهرمانی را فراهم کنند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد و نشان می‌دهد که تغییرات مکرر در قوانین ورزشی، ناهماهنگی در سیاست‌ها و کاهش حمایت مالی از ورزش بانوان، از پیامدهای مستقیم آشوب‌های سیاسی و اجتماعی است. علاوه بر این، بی‌ثباتی مدیریتی که ناشی از تغییرات مداوم مدیران ورزشی و نبود برنامه‌ریزی بلندمدت است، به کاهش انسجام در مدیریت و برنامه‌ریزی‌های ورزشی منجر شده و مانع از توسعه پایدار ورزش بانوان گردیده است. این

یافته‌ها با مطالعات ماسی و ویتلی (۲۰۱۸) که بر اهمیت ساختار و روابط در ارائه فرصت‌های ورزشی تأکید داشتند، همسو است. از سوی دیگر، تأثیرات فرهنگی و اجتماعی ناشی از آشوب‌های سیاسی نیز به وضوح در یافته‌های این پژوهش مشاهده می‌شود. نگرش‌های منفی به ورزش بانوان، محدودیت‌های فرهنگی و کاهش تمایل خانواده‌ها به مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی، از جمله پیامدهای آشوب‌های اجتماعی است که مشارکت زنان در ورزش را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. این موضوع در مطالعات پیشین نیز مورد تأیید قرار گرفته است. به عنوان مثال، لومسدین و لرد (۲۰۲۱) در مطالعه خود نشان دادند که عوامل فرهنگی و اجتماعی می‌توانند نقش مهمی در شکل‌گیری یا محدود کردن تجربیات ورزشی زنان ایفا کنند. یافته‌های پژوهش حاضر نیز نشان می‌دهد که فشارهای اجتماعی علیه ورزشکاران زن و محدودیت‌های فرهنگی، مانع از توسعه استعدادهای ورزشی زنان شده و انگیزه آن‌ها را برای ادامه فعالیت‌های ورزشی کاهش داده است.

علاوه بر این، تخصیص منابع محدود، به‌ویژه در شرایط بحرانی، یکی دیگر از پیامدهای آشوب‌های سیاسی و اجتماعی است که به کاهش بودجه ورزشی، کمبود امکانات و تجهیزات، کاهش تعداد مربیان و متخصصان ورزشی و کاهش فرصت‌های شرکت در مسابقات منجر شده است. این موضوع نیز با نتایج پژوهش‌های پیشین، از جمله مطالعات خرسندی فرد و همکاران (۲۰۲۲)، که بر اهمیت مدیریت نقاط حساس و آشوب‌گونه در بازاریابی ورزشی تأکید داشتند، مطابقت دارد.

یکی دیگر از ابعاد مهم تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان، کاهش پوشش رسانه‌ای و ارائه کلیشه‌های منفی از ورزشکاران زن است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در شرایط بحرانی، رسانه‌ها معمولاً توجه خود را به مسائل سیاسی و اجتماعی معطوف می‌کنند و ورزش، به‌ویژه ورزش بانوان، از پوشش کافی برخوردار نمی‌شود. این موضوع می‌تواند منجر به کاهش آگاهی عمومی از فعالیت‌ها و دستاوردهای ورزشکاران زن شود و انگیزه آن‌ها را برای ادامه فعالیت ورزشی کاهش دهد. علاوه بر این، در برخی موارد، رسانه‌ها ممکن است به دلیل ملاحظات سیاسی و اجتماعی، از پوشش دادن به ورزش

(۲۰۲۱) که بر اهمیت پیوستار کنترل-آشوب در برنامه‌ریزی بار تمرینی تأکید داشتند، مطابقت دارد. همچنین، رویدادهای سیاسی و اجتماعی مانند اعتراضات یا بحران‌های اجتماعی، با لغو مسابقات یا محدودیت در فعالیت‌های ورزشی، تأثیرات گسترده‌ای بر ورزش بانوان گذاشته است. تأثیرات فردی نیز نقش مهمی در این زمینه دارند؛ ترک ورزش توسط یک ورزشکار برجسته می‌تواند انگیزه دیگران را کاهش دهد، در حالی که موفقیت یک ورزشکار زن می‌تواند به افزایش مشارکت و علاقه‌مندی جوانان منجر شود. نقش الگوهای ورزشی و تغییرات محیطی نیز در این بخش برجسته است، زیرا موفقیت یا شکست الگوهای ورزشی زن می‌تواند نگرش جامعه را نسبت به ورزش بانوان تغییر دهد.

در نهایت، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که آشوب‌های سیاسی و اجتماعی می‌توانند فرصتی برای تغییر نگرش‌ها و افزایش توجه به ورزش بانوان فراهم کنند. نقش شبکه‌های اجتماعی در افزایش آگاهی عمومی، حمایت از ورزشکاران زن و مقابله با کلیشه‌ها بسیار برجسته است. تأثیرات مثبت آشوب، مانند ظهور قوانین حمایتی جدید و افزایش توجه به عدالت جنسیتی، نیز نشان می‌دهد که آشوب‌ها می‌توانند زمینه‌ساز تغییرات مثبت شوند. این موضوع با نتایج پژوهش‌های پیشین، از جمله مطالعات استکی و لئون (۲۰۲۳) که بر اهمیت مشاوره در شرایط بحران تأکید داشتند، همخوانی دارد. همچنین، مقاومت ورزشکاران زن در برابر محدودیت‌ها و تلاش آن‌ها برای حفظ انگیزه و همبستگی، نشان‌دهنده قدرت آن‌ها در مقابله با چالش‌ها است. نقش سازمان‌های بین‌المللی در حمایت از ورزش بانوان و فشار بر سیاست‌گذاران داخلی برای بهبود شرایط، به‌عنوان یک عامل مهم در تقویت جایگاه ورزش بانوان در ایران شناسایی شده است.

در مجموع، این پژوهش با استفاده از نظریه آشوب لورنز، به درک عمیق‌تری از تأثیر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی بر ورزش بانوان ایران دست یافته و نشان داده است که این تأثیرات در ابعاد مختلفی ظاهر می‌شوند که تعاملات پیچیده و غیرخطی میان آن‌ها، تحلیل و مدیریت این تأثیرات را دشوارتر می‌کند. این پژوهش با ارائه یک مدل مفهومی برای مدیریت آشوب در

بانوان خودداری کنند و یا به ارائه تصویری منفی و کلیشه‌ای از ورزشکاران زن بپردازند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش شاو (۲۰۱۹) که به بررسی توسعه سیاست‌های حقوق بشری در ورزش پرداخت و نشان داد که رسانه‌ها نقش مهمی در شکل‌دهی به نگرش‌های عمومی نسبت به ورزش بانوان دارند، همخوانی دارد. همچنین، نقش شبکه‌های اجتماعی در افزایش آگاهی عمومی و مقابله با کلیشه‌ها در این پژوهش مورد تأکید قرار گرفته است که با یافته‌های استکی و لئون (۲۰۲۳) که بر اهمیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی در شرایط بحران تأکید داشتند، مطابقت دارد.

علاوه بر این، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که آشوب‌های سیاسی و اجتماعی می‌توانند به‌طور مستقیم بر سلامت جسمی و روانی ورزشکاران زن تأثیر بگذارند. افزایش استرس و اضطراب، کاهش اعتمادبه‌نفس و ترک ورزش به دلیل فشارهای اجتماعی و روانی، از جمله پیامدهای روانی آشوب‌های سیاسی و اجتماعی است که بر عملکرد ورزشی و سلامت ورزشکاران زن تأثیر منفی گذاشته است. این موضوع با نتایج پژوهش‌های پیشین، از جمله مطالعات آلن و همکاران (۲۰۲۱) که بر اهمیت طراحی تمرینات ورزشی در فرایند بازگشت به ورزش پس از آسیب‌دیدگی تأکید داشتند، همخوانی دارد. همچنین، کاهش امکانات و تجهیزات ورزشی، عدم دسترسی به خدمات پزشکی و درمانی و نبود حمایت روانی، آسیب‌پذیری ورزشکاران زن را در برابر آسیب‌های جسمی و روانی افزایش داده است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که آشوب‌های سیاسی و اجتماعی می‌توانند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر سلامت ورزشکاران زن تأثیر بگذارند و مانع از دستیابی آن‌ها به موفقیت‌های ورزشی شوند.

اثر پروانه‌ای، به‌عنوان یکی از مفاهیم کلیدی نظریه آشوب لورنز، در این پژوهش به‌وضوح مشاهده شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که تصمیمات کوچک یا رویدادهای ظاهراً جزئی می‌توانند پیامدهای بزرگی بر ورزش بانوان داشته باشند. برای مثال، تغییرات جزئی در سیاست‌ها یا قوانین ورزشی می‌تواند به کاهش گسترده مشارکت زنان در ورزش منجر شود. این موضوع با نتایج پژوهش‌های پیشین، از جمله مطالعات تابرنر و همکاران

فناوری‌های نوین برای حفظ ارتباط مستمر بین مربیان و ورزشکاران در شرایط محدودیت‌های اجتماعی، از دیگر پیشنهادات کاربردی است. توسعه پلتفرم‌های رسانه‌ای مستقل برای پوشش مستمر ورزش بانوان، فارغ از تحولات سیاسی، و برگزاری دوره‌های آموزشی برای مدیران ورزشی با محوریت مدیریت بحران و تفکر سیستمی مبتنی بر نظریه آشوب، می‌تواند به تاب‌آوری بیشتر سیستم ورزش بانوان در برابر آشوب‌های سیاسی و اجتماعی کمک کند. برای پژوهش‌های آتی نیز پیشنهاد می‌شود تأثیر متقابل آشوب‌های ورزشی بر تحولات سیاسی-اجتماعی، مقایسه تطبیقی تأثیر آشوب‌ها بر ورزش بانوان و مردان، و طراحی الگوی پیش‌بینی نقاط حساس (جاذب‌های عجیب) در سیستم ورزش بانوان با استفاده از هوش مصنوعی مورد بررسی قرار گیرد.

ورزش بانوان ایران، به توسعه راهکارهای عملی و بومی برای مقابله با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌های ناشی از آشوب‌های سیاسی و اجتماعی کمک کرده و زمینه‌ساز تصمیم‌گیری‌های آگاهانه‌تر و مؤثرتر در این حوزه خواهد بود. بر اساس یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود که سازمان‌های متولی ورزش بانوان، سیستم هشدار زود هنگام برای شناسایی نقاط آشوب‌زا در محیط سیاسی-اجتماعی طراحی کنند تا قبل از تشدید بحران، راهکارهای پیشگیرانه را به کار گیرند. همچنین، تدوین برنامه‌های راهبردی انعطاف‌پذیر با سناریوهای متعدد برای شرایط مختلف آشوب، می‌تواند ثبات نسبی در حوزه ورزش بانوان ایجاد کند. ایجاد صندوق‌های حمایتی با منابع مالی متنوع و پایدار برای کاهش وابستگی به بودجه‌های دولتی در شرایط آشوب، تشکیل شبکه‌های حمایتی روانشناختی برای ورزشکاران زن در دوره‌های بی‌ثباتی، و بهره‌گیری از

منابع

- Allen, T., Wilson, S., Cohen, D. D., & Taberner, M. (2021). Drill design using the 'control-chaos continuum': Blending science and art during return to sport following knee injury in elite football. *Phys Ther Sport*, 50, 22-35.
- Demir, G., Argan, M., & Dinç, H. (2023). The age beyond sports: User experience in the world of metaverse. *J Metaverse*, 3(1), 19-27.
- Draovitch, P., Patel, S., Marrone, W., Grundstein, M. J., Grant, R., Virgile, A., ... & Jones, K. (2022). The return-to-sport clearance continuum is a novel approach toward return to sport and performance for the professional athlete. *Arthrosc Sports Med Rehabil*, 4(1), e93-e101.
- Dubinsky, Y. (2023). Sports, Brand America and US public diplomacy during the presidency of Donald Trump. *Place Brand Public Diplom*, 19(1), 167-180.
- Eslami, S. A., Hakakzade, M., & Cheragh Birjandi, K. (2022). Exploring the challenges of developing women's sports in low-income provinces. *Sport Physiol Manag Investig*, 14(3), 125-140.
- Gottaas, C. (2015). Major sport event media management: Controlling the chaos. In *Sport and the Media* (pp. 244-262). Routledge.
- He, Q., Cheng, Y., Yuan, T., Xu, P., Shang, W., Li, H., & Yi, Q. (2024). Corrigendum to "Modeling and Analysis of Optimizing the Sport Performance of Elite Women's 20 Km Race Walking" [Chaos Solit Fractals 179 (February 2024) 114416]. *Chaos Solit Fractals*, 180, 114577.
- Herd, K. (2022). Pidgin, chaos and cultural communication: Case of sport-based exchange between Finland and Sweden at the turn of the twentieth century. *Ethnol Scand*, 52, 25-42.
- Imthurn, G. (2022). Akustisches Chaos in der Turnhalle: Wie (Sport-) Lehrkräfte Stimmsschäden vermeiden. *Grundschule Sport*, 2022(33), 30-31.
- Khorsandi Fard, M., Peymanizad, H., Esmailzadeh Ghandehari, M. R., Kashtidar, M., & Nikoonam, A. (2023). Designing chaotic model for effective marketing in athletic sport of Iran, mixed research. *Sport Manag J*, 15(1), 93-74. [In Persian]
- Khorsandi Fard, M., Peymanizad, H., Ismaeilzadeh Ghandehari, M., & Kashtidar,

- M. (2022). Designing a model of effective marketing chaotic management in Iran's championship sports development environment. *J Sport Manag Mot Behav*, 18(36), 83-65. [In Persian]
12. Ley, C., Karus, F., Wiesbauer, L., Rato Barrio, M., & Spaaij, R. (2021). Health, integration and agency: sport participation experiences of asylum seekers. *J Refugee Stud*, 34(4), 4140-4160.
13. Lumsdaine, G., & Lord, R. (2023). (Re) creating a healthy self in and through disability sport: autoethnographic chaos and quest stories from a sportswoman with cerebral palsy. *Disabil Soc*, 38(7), 1231-1250.
14. Massey, W. V., & Whitley, M. A. (2018). The role of sport for youth amidst trauma and chaos. In *Sport in Underdeveloped and Conflict Regions* (pp. 79-96). Routledge.
15. McAuley, A. B., Baker, J., & Kelly, A. L. (2022). Defining "elite" status in sport: from chaos to clarity. *Ger J Exerc Sport Res*, 52(1), 193-197.
16. Reihani, M., & Abdi, S. (2023). Designing a strategic plan for the championship sport development of women in North Khorasan province. *Wom Dev Polit*, 21(4), 1059-1086. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2023.357845.1008333>
17. Shaw, S. (2019). The chaos of inclusion? Examining anti-homophobia policy development in New Zealand sport. *Sport Manag Rev*, 22(2), 247-262.
18. Stecchi, F., & Leone, S. (2022). Explorative counselling framework: The chaos and complexity of the athlete's emotional experiences: The InSynergy Sport Fast Emotional Insight (ISFEI) game cards. *Chaos Complex Lett*, 16(3), 159-169.
19. Stecchi, F., & Leone, S. (2022). THE CHAOS AND COMPLEXITY OF THE ATHLETE'S EMOTIONAL EXPERIENCES: THE INSYNERGY SPORT FAST EMOTIONAL INSIGHT (ISFEI) GAME CARDS. *Chaos & Complexity Letters*, 16(3).
20. St-Onge, P. (2018). *La gestion du capital humain bénévole dans le sport amateur: du chaos à l'avantage concurrentiel* (Doctoral dissertation).
21. Sun, W. (2022). Sports performance prediction based on chaos theory and machine learning. *Wirel Commun Mob Comput*, 2022(1), 3916383.
22. Taberner, M., Allen, T., O'Keefe, J., & Cohen, D. D. (2022). Contextual considerations using the 'control-chaos continuum' for return to sport in elite football—Part 1: Load planning. *Phys Ther Sport*, 53, 67-74.
23. Taberner, M., van Dyk, N., Allen, T., Richter, C., Howarth, C., Scott, S., & Cohen, D. D. (2019). Physical preparation and return to sport of the football player with a tibia-fibula fracture: Applying the 'control-chaos continuum'. *BMJ Open Sport Exerc Med*, 5(1), e000639.
24. Valverde, T. (2021). Practical implications of the non-linear pedagogy in future physical education teachers' training during a body expression session: Towards the edge of chaos. *Retos*, 40, 231-240.